

**Česká školní inspekce
Středočeský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

ČŠIS-1055/23-S

Název	Základní škola Bystřice, okres Benešov, příspěvková organizace
Sídlo	Dr. E. Beneše 300, 257 51 Bystřice
E-mail	reditelka@zsbystricebn.cz
IČO	49 528 351
Identifikátor	600 042 243
Právní forma	příspěvková organizace
Zastupující	Mgr. Jana Servusová
Zřizovatel	město Bystřice
Místo inspekční činnosti	Dr. E. Beneše 300, Bystřice
Inspekční činnost na místě	12. – 14. dubna 2023

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání v základní škole, ve školní družině a školním klubu podle školních vzdělávacích programů (dále „ŠVP“), jejich naplňování a soulad s právními předpisy a s příslušnými rámcovými vzdělávacími programy podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Charakteristika

Príspevková organizace (ďalej „škola“) vykonáva činnosti základní školy (ďalej „ZŠ“), školní družiny, školního klubu a školní jídelny.

K termínu inspekční činnosti se v sedmnácti třídách ZŠ vzdělávalo 400 žáků prvního až devátého ročníku, čímž je téměř naplněn jejich nejvyšší povolený počet 420; to představuje nárůst od předešlé inspekční činnosti. Škola identifikovala 61 žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (ďalej „SVP“), 55 z nich byla přiznána podpůrná opatření druhého či vyššího stupně; mateřský jazyk 19 žáků je odlišný od jazyka vyučovacího, u většiny přetrvává v různé intenzitě jazyková bariéra. Čtyři oddělení školní družiny s nejvyšším povoleným počtem 111 účastníků zájmového vzdělávání jsou naplněna výlučně žáky ZŠ. Další poptávku po zájmovém vzdělávání žáků prvního a druhého stupně ZŠ uspokojují dvě téměř naplněná oddělení školního klubu s nejvyšším povoleným počtem 150 účastníků.

Hodnocení podmínek vzdělávání

V čele školy stojí prvním školním rokem kompletně nové vedení, které tvoří plně odborně kvalifikovaná ředitelka školy (ďalej „ředitelka“) a její zástupce. Ředitelka započala s podporou zřizovatele rozvoj školy podle strukturované koncepce, kterou vhodně upravuje na základě reálných možností daných materiálními a personálními podmínkami.

Stabilizovaný pedagogický sbor tvoří 25 učitelů, 11 asistentů pedagoga, čtyři vychovatelé školní družiny a dva vychovatelé školního klubu. Několika pedagogickým pracovníkům chybí odborná kvalifikace, učitelé si ji doplňují potřebným studiem. Dále na škole působí s příslušnou odbornou kvalifikací výchovný poradce a metodička školního vzdělávacího programu, dvěma metodičkám prevence a koordinátoru informačních a komunikačních technologií potřebná kvalifikace chybí.

Systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků je nastaven dobře, zaměření četných individuálních i společných studií je pestré a odpovídá potřebám školy. Příležitost ke zlepšení spočívá v obsahu práce metodických orgánů, ve které chybí důkladnější zaměření na sjednocování metodické úrovně výuky, sdílení zkušeností a rozbor výsledků vzdělávání. Organizačně dobře je nastavená supervize činnosti asistentek pedagoga, ačkoliv její pozitivní dopady nebyly v hospitovaném průběhu vzdělávání příliš patrné.

ŠVP pro základní i zájmové vzdělávání vzájemně na sebe navazují. Učební plán základního vzdělávání rozděluje disponibilní hodiny vyrovnaně mezi profilové vzdělávací oblasti, pozitivem je promyšlená nabídka volitelných vyučovacích předmětů, jeden je vhodně zaměřen na přípravu k jednotné přijímací zkoušce na střední školy. Výraznou potřebu zájmového vzdělávání nad rámec školní družiny uspokojuje školní klub, který organizuje pestrou zájmovou činnost.

Organizační struktura školy je nastavena účelně, školní řád a vnitřní řády spolu s dalšími vnitřními předpisy vhodně přispívají k zajištění a funkčně regulují chod školy, nedostatky zjištěné v této oblasti při předešlé inspekční činnosti byly odstraněny. Vstupy do školní budovy jsou dobře zajištěny, dohledy nad žáky jsou stanoveny dostatečně a v průběhu inspekční činnosti byly řádně vykonávány. Počet úrazů žáků má snižující se tendenci.

Materiální podmínky pro naplňování ŠVP jsou vhodně zajištěny především pro školní družinu a klub. Sportovní hala a workoutové hřiště skýtají kvalitní zázemí pro tělesnou výchovu v ZŠ i ve školní družině a klubu. Těchto prostorových možností škola využívá

pro pořádání sportovních akcí a poskytuje je místním sportovním oddílům pro organizaci externí nabídky zájmových útvarů. Vysoký počet žáků limituje vznik a využívání odborných učeben, z nich je plně funkční pouze cvičná kuchyně, dílna a počítačová učebna. Potřebné postupné zlepšování v podmínkách pro výuku zajišťuje účelné využívání finančních prostředků z účelových dotací a projektů, ze kterých škola pořídila digitální technologie a realizovala sportovní soutěže.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Všechny hospitované vyučovací hodiny byly připravené, až na výjimky měly promyšleně stanoveny vzdělávací cíle, které směřovaly k dosahování očekávaných výstupů příslušného ŠVP. S výjimkou jedné hodiny chemie panovalo ve výuce příznivé vzdělávací klima založené na vzájemném respektu a vstřícné komunikaci. Učitelé vhodně využívali digitální techniku především ke zvýšení názornosti. Žáci s ní pracovali podstatně méně, používali ji zpravidla převážně pro jednoduchou, avšak účelnou práci ve výukových aplikacích, jen zřídka vyhledávali informace nebo obsluhovali složitější software.

Společným nedostatkem většiny hodin bylo malé zastoupení kooperativních forem výuky a s tím související nedostatečné zadávání úloh vyžadujících diskusi nad postupem nebo výsledkem učení. Velmi málo byly ve výuce využívány jiné informační zdroje, než učebnice a výklad učitelů. Malý prostor byl vytvářen k vzájemnému vrstevnickému hodnocení nebo sebehodnocení žáků a významná část hodin postrádala i shrnující závěr s hodnotící složkou nebo s podněty využitelnými k dalšímu učení. Aktivizace žáků byla celkově v řadě hodin málo intenzivní, výjimkou byly některé hodiny na prvním stupni, zejména vysoce efektivní a komplexně pojatá hodina výtvarné výchovy.

Zohledňování individuálních potřeb žáků, zejména se ŠVP, probíhalo více na prvním než na druhém stupni. Míra iniciativy asistentů pedagoga byla různá, často se omezovala jen na drobné dopomoci. Podpora bezprostředně od učitelů spočívala především v navyšování času na práci či v ověření míry porozumění zadání; odlišné nebo upravené úlohy se téměř nevyskytovaly, chyběly zejména pro žáky více motivované a nadané.

V hodinách českého jazyka na prvním stupni byly vhodně zvoleny metody výuky. Kromě učebnic žáci pracovali i s dalšími texty, zdařile určovali kategorie slov. Výrazným pozitivním rysem výuky byla aktivita žáků při tvořivém čtení, kdy se učili vyjadřovat a usuzovat na základě přečteného textu. Žáci efektivně získávali všechny vědomosti potřebné k osvojení spisovné podoby jazyka.

Kvalita výuky anglického jazyka byla kolísavá v závislosti na didaktických dovednostech jednotlivých učitelů. V některých hodinách byla výuka mluvnických struktur a slovní zásoby efektivně propojena s osvojováním dovednosti rozumět a reagovat ve smysluplném kontextu anglickojazyčné situace; v jiných hodinách výuka jednotlivých jazykových jevů probíhala izolovaně, postup spočívající v procvičování jednotlivých slov a aplikaci probrané gramatiky byl méně efektivní.

Výuka matematiky se vyznačovala příznivým klimatem podporujícím učení, ve kterém se žáci mohli plně soustředit na řešení zadaných úkolů. Názornost byla posílena využitím řady pomůcek. Zjevná byla také snaha učitelů vést žáky k racionálnímu a správnému uvažování a k celkové samostatnosti, účinné bylo zejména jejich motivování a podněcování k práci. Vhodnými otázkami a úkoly je vyučující vedli k logickému usuzování. Patrné bylo rozvíjení matematického myšlení žáků prostřednictvím numerických výpočtů a jejich schopnosti řešení slovních úloh. Na prvním stupni učitelé činnostním a praktickým charakterem výuky

směřovali žáky k aktivnímu osvojování učiva. Žáci i učitelé při něm účelně využívali skupinové práce a práce ve dvojicích. Na druhém stupni převažovala frontální výuka, ale téměř vždy byla zaznamenána individualizovaná dopomoc vyučujících žákům, kteří ji potřebovali. Učitelé vytvářeli prostor pro efektivní práci s chybou, chyběla však větší diferenciacie obtížnosti úloh podle dispozic žáků slabších, nebo nadanějších.

Výrazné nedostatky vykazovala výuka dějepisu. Chyběly jí zřetelně jak konkrétní dějepisné znalostní vzdělávací cíle, tak obecné zaměření výuky k nabývání klíčových kompetencí. Převážnou část hodin vyplňoval monologický špatně strukturovaný výklad učitele s jazykovými i věcnými nepřesnostmi, z ojedinelé snahy o využití didaktického aparátu učebnic se vytrácel smysl.

Předností většiny výuky ve vzdělávací oblasti Člověk a příroda bylo využívání přírodnin a dalších názorných pomůcek, s výjimkou jedné hodiny chemie. V přírodopise byla příkladně uplatňována badatelsky orientovaná výuka, která podporovala schopnost žáků systematicky řešit problémy. Žáci byli vhodně vedeni k porozumění souvislostem mezi činnostmi člověka a stavem přírody, zejména při výuce fyziky, kde žáci kvalitativně analyzovali příhodnost prostředí pro šíření zvuku a posuzovali možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí.

Během hodin tělesné výchovy na prvním stupni učitelky vhodně podporovaly pozitivní vztah žáků k pohybovým aktivitám, vzbuzovaly v nich radostný prožitek z cvičení, vedly je od spontánní pohybové činnosti k řízené aktivitě. Umožňovaly jim projevit vlastní motorické schopnosti a přednosti, při míčových hrách pomáhaly vytvářet kolektivní cítění a smysl pro fair play. Do hodin byly podle situace zařazovány i mezitřídní kolektivní hry. Ve volitelném sportovně zaměřeném vyučovacím předmětu na druhém stupni měly pohybové aktivity správnou strukturu z hlediska fyzického a psychického zatížení žáků. Učitelé vhodnou úvodní motivací navodili zájem o program hodiny, maximálně využili vyměřený čas, průběžně žáky hodnotili a v závěru je stimulovali pro cvičení v následujících hodinách.

Zájmové vzdělávání ve školní družině poskytovalo účastníkům prostor pro kvalitní relaxaci při spontánní individuální i skupinové hře. Při hospitované zkoušce sborového zpěvu ve školním klubu pedagožky vhodně zušlechťovaly neškolený jednohlasý zpěv účastníků, citlivě zvolený repertoár respektoval volbu žáků, přiměřená pozornost byla věnována hlasové výchově a rozvoji čisté intonace.

Hodnocení výsledků vzdělávání

Učitelé žáky průběžně hodnotí tradičními metodami bezprostřední hodnotící zpětné vazby v průběhu vyučování, písemným a ústním zkoušením a hodnocením žákovských produktů. V hospitované výuce bylo hodnocení učitelů objektivní a mělo povzbuzující charakter.

Cenným zdrojem informací o výsledcích žáků je pro učitele externí testování. Podle jeho výstupů ve školním roce 2021/2022 dosáhli žáci druhého stupně v porovnání s ostatními školami výborného výsledku v matematice a českém jazyce, s výjimkou tříd jednoho ročníku. Škola reagovala účelnou změnou v rozdělení žáků na skupiny pro výuku některých předmětů a zvýšením průběžné kontroly výsledků vzdělávání. Z analýzy závěrů externího hodnotitele dále vyplývá, že studijní potenciál žáků je využíván optimálně.

Rozvoj čtenářské gramotnosti podporuje častá prezentace žakovské četby, účast na besedách s literární tematikou, členství v Klubu mladého čtenáře, využívání knižního fondu školní knihovny a uplatňování získané komunikativní kompetence při třídních projektech.

Občanskou a sociální kompetenci žáků zvyšuje působení žákovského parlamentu, jehož výstupy poskytují vedení školy kvalitní podněty pro rozvoj v dílčích, ale pro žáky významných oblastech. K rozvoji dalších průřezových témat a klíčových kompetencí škola využívá nabídky řady externích partnerů, jejichž akcí se žáci účastní. Environmentální výchova je vhodně propojena s ekologickými prioritami zřizovatele.

Během posledních třech školních roků celkový počet žáků ohrožených školním neúspěchem kolísá. Ve třech posledních školních letech prospěly s vyznamenáním dvě třetiny žáků, neprospěl jeden žák. Nejslabší výsledky klasifikace z vyučovacích předmětů vykazují zeměpis, dějepis, český jazyk a matematika. V uplynulém školním roce se průměrný prospěch tříd druhého stupně pohyboval v intervalu 1,50 - 2,00. Přestože prospěch žáků na druhém stupni je horší než na prvním, při přechodu mezi stupni ke skokovému zhoršení prospěchu nedochází. V některých třídách se totiž prospěch horší již na prvním stupni. Ve druhém pololetí školního roku 2021/2022 byl příliš vysoký počet žáků hodnocen alespoň v jednom z vyučovacích předmětů stupněm „dostatečný“, znepokojuje je četnost této klasifikace zejména ve čtvrtém ročníku, kde se projevují i velké, školou jen málo reflektované, rozdíly ve výsledcích v jednotlivých třídách.

Většina žáků s SVP má výsledky odpovídající průměru svých tříd, někteří však horší. Škola dbá na důsledné zohledňování jejich znevýhodnění při hodnocení, proto téměř nikdo není ohrožen rizikem trvalého školního neúspěchu. Slabším žákům, jejichž výsledky se zhoršily v období distanční výuky, dobře slouží doučování. Pro bezproblémovou adaptaci žáků prvních ročníků škola organizuje pravidelné návštěvy předškolních dětí a jejich setkání s budoucími učiteli prvních ročníků.

Poradenské služby školy žákům se SVP vyžadují zlepšení. Výchovný poradce se podílí jen minimálně na sestavování a vyhodnocování individuálních vzdělávacích plánů. Některá podpůrná opatření druhého a vyššího stupně jsou poskytována bez předchozího informovaného souhlasu zákonného zástupce. Podpůrná opatření prvního stupně jsou využívána převážně na prvním stupni, většinou bez plánů pedagogické podpory.

Přestože kariérní poradenství je nastaveno jen na minimální úrovni, všichni absolventi školy uplynulého školního roku pokračují ve středním vzdělávání na školách dle své volby, žádný z žáků se nemusel účastnit druhého kola přijímacího řízení. Žáci, kteří konali jednotnou přijímací zkoušku do oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou (včetně několika přijatých na osmileté gymnázium), v ní dosáhli ve školním roce 2021/2022 mírně nadprůměrných výsledků, řada žáků devátých ročníků však volí obory s výučním listem. Škole chybí systém pro aktivní zjišťování úspěšnosti absolventů v dalším vzdělávání.

Nadanější žáky škola motivuje s ohledem na jejich předpoklady a talent k účasti v předmětových soutěžích a olympiádách. Úspěchy škola dosahuje zejména v okresních kolech soutěží z českého jazyka, matematiky, zeměpisu a recitačních přehlídek. Ve sportovní oblasti škola organizuje oblastní přebor Bystřická laťka a okresní kolo Středočeské in-line brusle, kde se v krajském kole v tomto školním roce umístili žáci školy na předních místech. I v dalších soutěžích, např. ve fotbale, dosáhli žáci výrazných úspěchů v nadregionálních kolech.

Za úspěšnou reprezentaci školy, zejména ve sportovní oblasti, je udělena i výrazná část četných pochval, učitelé ale vhodně oceňují i příkladné plnění školních povinností. Žáků se sníženou klasifikací z chování na vysvědčení je sice málo, ale vysoký je počet uložených kázeňských opatření za méně či středně závažná porušení školního řádu. Mezi některými žáky se vyskytují ojediněle i případy rizikového chování. Jsou včas zachyceny a řešeny, avšak jejich výskytu neodpovídá nastavení systému prevence. Cílená intervence specialistek školního poradenského pracoviště následuje zpravidla až po výraznějším rozvoji

problémové situace. Způsob organizace primární specifické prevence je závislý převážně na externí nabídce aktivit různých poskytovatelů. Z té škola vybírá ty osvědčené a kvalitní, jejich výběr však nevytváří ucelený systém propojený s vlastní aktivitou školy, jehož účinnost by bylo možné vyhodnocovat. Výraznou podporu nespecifické primární prevence představuje kvalitní nabídka trávení volného času ve školní družině a klubu, nebo v zájmových útvarech externích partnerů. Všechny zájmové útvary školní družiny a klubu jsou mezi žáky oblíbené a rozvíjejí jejich motivaci k hodnotným činnostem.

V rámci externí evaluace si škola nechává zjišťovat i kvalitu školního klimatu. V závěrech ze třech předcházejících školních roků je konstatováno zpracovatelem, že žáci, učitelé a rodiče hodnotí školu kladně.

Závěry

Vývoj školy

- Změnilo se vedení školy, které přineslo novou koncepci rozvoje.
- Byly odstraněny nedostatky zjištěné při předešlé inspekční činnosti, s výjimkou působení některých pedagogických pracovníků bez odborné kvalifikace.

Silné stránky

- Promyšlená nabídka volitelných předmětů v základním vzdělávání a pestrá struktura zájmových útvarů v zájmovém vzdělávání vytvářejí vhodné podmínky pro profilaci žáků a hodnotné naplňování jejich volného času.

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- Didaktická kvalita řady vyučovacích hodin je v mnoha ohledech velmi rozdílná.
- Školní poradenské pracoviště nedostatečně koordinuje a vyhodnocuje poskytování podpůrných opatření žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

Doporučení pro zlepšení činnosti školy

- Zvýšit aktivizaci žáků ve výuce a podíl kooperativních metod výuky, více zařazovat problémové úlohy vyžadující získávání informací z různých zdrojů.
- Diferencovat některé vhodné vzdělávací aktivity pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky nadané.
- Zaměřit práci v metodických orgánech a ostatní formy vzájemné profesní podpory učitelů na rozvoj jejich výukových kompetencí.
- Provázat aktivity externích poskytovatelů preventivních programů a činnosti školy, více zohlednit charakter rizikového chování žáků.
- Zvýšit úroveň kariérního poradenství a vyhodnocovat jeho účinnost z informací o úspěšnosti a spokojenosti absolventů v navazujícím vzdělávání.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá ředitelce školy ve lhůtě do 30 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Středočeský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.s@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Zřizovací listina vydaná městem Bystřice, účinnost od 10. března 2016; jmenovací dekret do funkce ředitelky, účinnost od 1. srpna 2022; výpis z rejstříku škol a školských zařízení, stav k termínu inspekční činnosti
2. Personální dokumentace pedagogických pracovníků, stav k termínu inspekční činnosti – vzorek
3. Dokumentace koncepce a řízení školy, účinnost k termínu inspekční činnosti: organizační řád školy a organizační schéma školy; plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků; zápisy z porad metodických orgánů a provozních porad zaměstnanců školy
4. Záznamy z pedagogických rad ve školním roce 2021/2022 a 2022/2023, k termínu inspekční činnosti
5. Školní řád ZŠ, z 1. srpna 2022; vnitřní řády školní družiny a školního klubu, z 1. září 2022.
6. Školní vzdělávací programy, ve zněních účinných k termínu inspekční činnosti: pro základní vzdělávání, pro zájmové vzdělávání ve školní družině, ve školním klubu
7. Třídní knihy ZŠ, školní družiny a školního klubu vedené ve školním roce 2022/2023, stav k termínu inspekční činnosti
8. Rozvrh vyučovacích hodin, stav k termínu inspekční činnosti
9. Školní matrika ZŠ, školní družiny a školního klubu školní rok 2022/2023 stav k termínu inspekční činnosti – vzorek; dokumentace přijímání žáků ke vzdělávání ve školním roce 2022/2023 – vzorek
10. Dokumentace školního poradenského pracoviště: doporučení školských poradenských zařízení pro vzdělávání žáků se SVP, účinná ve školním roce 2022/2023 – vzorek; preventivní program školy pro školní rok 2022/2023; záznamy o činnosti výchovného poradce a školní metodičky prevence, školní rok 2022/2023, k termínu inspekční činnosti – vzorek
11. Dokumentace bezpečnosti a ochrany zdraví: kniha úrazů, stav k termínu inspekční činnosti; přehled dohledů nad žáky ve školním roce 2022/2023; provozní řády tělocvičny cvičné školní kuchyně, školní dílny, keramické dílny, účinné k termínu inspekční činnosti
12. Ekonomická dokumentace: účetní závěrka sestavená k 31. prosinci 2022; závazné ukazatele rozpočtu za rok 2022; finanční vypořádání dotací poskytnutých příjemcům prostřednictvím kraje ze státního rozpočtu v roce 2022
13. Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2021/2022, z 13. října 2022
14. Webové stránky školy <https://www.zsbystricebn.cz/>, stav k termínu inspekční činnosti
15. Inspekční zpráva, čj. ČŠIS-2896/15-S, z 20. prosince 2015

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Středočeský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.s@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místě příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

PhDr. Filip Dostál, školní inspektor,
vedoucí inspekčního týmu

RNDr. Antonín Smrž, školní inspektor

Mgr. Helena Zahradníčková,
školní inspektorka

Ing. Hana Borůvková,
kontrolní pracovnice

V Praze 9. května 2023